

Miljöbokslut 2023 - uppföljning av Tingsryds kommuns lokala miljömål

Tingsryds kommun, Kommunfullmäktige

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
2 Minskad Klimatpåverkan	5
2.1 Minskade växthusgasutsläpp	5
2.2 Förnybar energi	6
2.3 Energieffektivisering	6
2.4 Minskade utsläpp från transporter	7
2.5 Hållbara livsmedel	8
2.6 Hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi	9
2.7 Utbildning	10
2.8 Övergripande klimatmål	10
2.9 Exempel på aktiviteter för minskad klimatpåverkan under 2023	11
3 Hållbara livsmiljöer	12
3.1 Minskad användning av miljö- och hälsofarliga ämnen	12
3.2 Minska spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen	14
3.3 God bebyggd miljö	15
4 Friskt vatten	16
4.1 God status i sjöar och vattendrag	16
4.2 Hållbar och trygg vattenförsörjning	16
4.3 Exempel på aktiviteter för friskt vatten under 2023	16
5 Biologisk mångfald	18
5.1 Bevara värdefull natur	18
5.2 Utveckla miljöer med hög biologisk mångfald	20
5.3 Exempel på aktiviteter för biologisk mångfald under 2023	21
6 Sammanfattning	22

1 Inledning

Miljöarbetet i Tingsryds kommun har sammanställts i ett Miljöprogram som antogs av kommunfullmäktige den 28 februari 2022. Miljöbokslut 2023 är en årlig uppföljning av arbetet samt de lokala målen som fastställdes i miljöprogrammet.

Miljöprogrammet består av fyra fokusområden

- Minskad klimatpåverkan
- Hållbara livsmiljöer
- Friskt vatten
- Biologisk mångfald

Varje fokusområde har en övergripande målsättning samt mer tydliga mål som är kopplade till indikatorer. Miljöbokslut 2023 ska ge en överblick över som har hänt inom miljöområdet inom kommunens verksamheter och hela Tingsryds kommuns geografiska yta.

2 Minskad Klimatpåverkan

Klimatförändringarna och den globala uppvärmningen är idag ett faktum och påverkar både Sverige i stort samt Tingsryds kommun. Det leder i sin tur till bland annat höjda havsnivåer, torka och extremväder. Den främsta orsaken är människans utsläpp av växthusgaser vilket måste minskas. För att lösa det måste alla länder hjälpas åt att minska sina utsläpp. Det gäller även Tingsryds kommun på lokal nivå.

Inom fokusområdet har Tingsryds kommun angett sex prioriterade områden - *Energieffektivisering, Förnybar energi, Minskade utsläpp från transporter, Hållbara livsmedel, Hållbar konsumtion och Cirkulär ekonomi samt Utbildning.*

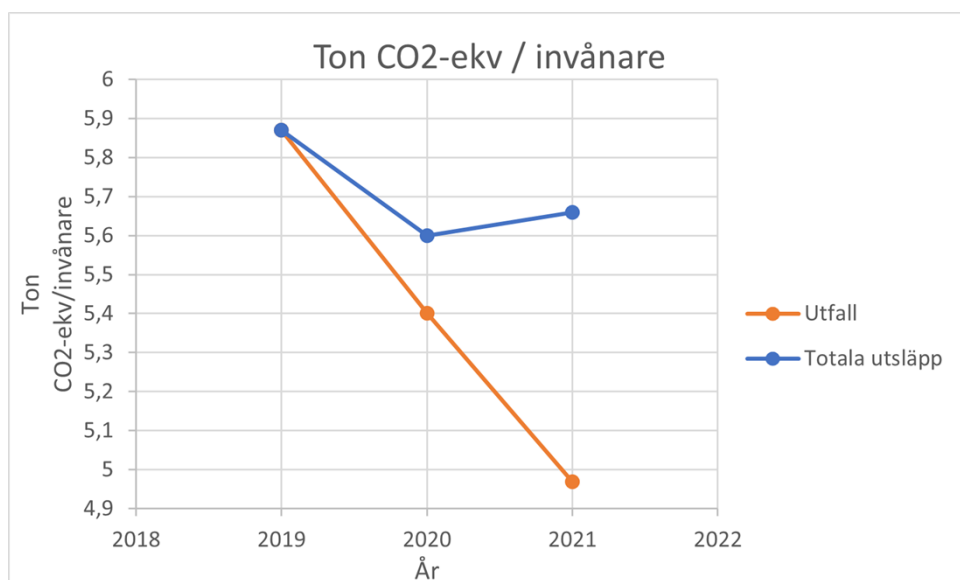
2.1 Minskade växthusgasutsläpp

Mål	Mått (miljöprogram)	Målnuppfyllelse	2022	2023
1. Växthusgasutsläppen till luft ska minska i hela Tingsryds kommun med minst 8 procent per år till 2027	Andel (%) av växthusgasutsläpp till luft	-13 %		
	kommentar	Senaste data för CO2-ekv per invånare som finns tillgängligt och kan presenteras är data från år 2021. Från år 2020 till år 2021 ökade utsläppen istället för att minska och Tingsryds kommun når därför inte målet om att minska utsläppen med 8% årligen för år 2021.		
	Andel (%) av växthusgasutsläpp från industrin	0 %		
	Andel (%) av växthusgasutsläpp från övriga sektorer	-14 %		
	Total CO2-ekv/invånare (%) minskning/ökning sedan indikationsvärdet	9 %		
	kommentar	Varje år ska CO2ekv-utsläppen minska med 8%. Från år 2022 till år 2027 ska utsläppen minska med 39,4% från indikationsvärdet på 5,87 ton CO2-ekv/inv. Indikationssiffran är från år 2019. År 2021 hade CO2ekv-utsläppen minskat med 3,62 % från indikationsvärdet. Diagrammet nedan visar utfallet i förhållande till målet.		

*Data för 2021: Ton CO2-ekv/invånare till luft 5,66. Ton CO2-ekv/invånare från industrin 0,19. Ton CO2-ekv/invånare från övriga sektorer 5,46.

Mål 1:

Diagram 2.1.1: Diagrammet visar de totala utsläppen till luft, blå grafen. Den orangea grafen visar målet.

2.2 Förnybar energi

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
2. Produktionen av förnyelsebar energi ska öka i geografiska Tingsryd till minst 250 00 MWh till år 2027	 Andel (MWh) av förnyelsebar energi inom det geografiska Tingsryd	71 %	130 078,53 MWh	178 592,74 MWh
	kommentar Sammanställningen av förnybar energi i geografiska Tingsryds kommun har avgränsats till energi som producerats och levererats till offentligt nät. Förnybar energi som sammanställt är fjärrvärme samt elproduktion, vattenkraft, vindkraft och solenergi. Privata solcellsanläggningar där energin endast går till egen förbrukning har inte beräknats med i sammanställningen på grund av statistiken inte är tillgänglig. Ökningen av förnybar energi i geografiska Tingsryd beror bland annat på att en ny vindkraftspark har etablerats i Skåramåla utanför Ryd. Vindkraftsparken förväntas producera ännu mer år 2024.			
3. Det ska finnas 100% förnybar energi i kommunala lokaler och bostäder år 2023	 Andel (%) förnybar energi i kommunala lokaler	100%	100%	100%
	 Andel (%) förnybar energi i kommunala bostäder	100%	100%	100%
	kommentar I dessa 100% ingår inte spetsvärme och reservkraft. Spetsvärmen och reservkraften är inte fossilfri.			
4. Tingsryds kommun ska år 2027 äga anläggningar för solenergi med en totalt installerad effekt på minst 1000 kW	 Installerad effekt(kW) från solenergianläggning på kommunal mark	28%	257kW	283kW
5. Tingsryds kommun ska tillsammans med privata aktörer utreda förutsättningarna för vätgasproduktion och infångning av koldioxid i Tingsryds kommun	 Utreda förutsättningarna för vätgasproduktion och infångning av koldioxid i Tingsryds kommun		 Ja	 Ja
	kommentar Utredning av förutsättningar för vätgasproduktion har gjorts av TEAB och utredningens resultat visar att prioritering av elproduktion är mer angeläget i dagsläget. Koldioxidinfångning är i dagsläget inte realistiskt att satsa på ur ekonomisk synpunkt för en mindre kommun som Tingsryds.			

2.3 Energieffektivisering

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
6. Energianvändningen ska minska i kommunala lokaler och bostäder med minst 30% till 2027	 Energianvändning (kWh/m2) i kommunens fastigheter		153kWh/m2	149kWh/m2
	kommentar För kommunens lokaler rapporteras den totala energianvändningen. Exempel på typ av lokaler som kommunen äger är skolor, förskolor och äldreboenden. Energiförbrukningen har minskat med 2,6 % mot föregående år. Ett exempel på fastighet som har stor energiförbrukning är Allhuset i Konga som har en uppvärmd bassäng under sommarhalvåret. Data för energiförbrukningen är inte normalårskorrigerad och kan därför skifta från år till år beroende på utetemperatur under året.			
	 Energianvändning (kWh/m2) i TUFAB och Industristiftelsens fastigheter		124,6kWh/m2	115,6kWh/m2
	kommentar För TUFAB och Industristiftelsen rapporteras endas energiförbrukningen för uppvärmning, detta på grund av att lokalernas hyresgäster har egna abonnemang på el, data kan därför inte tas fram. De lokaler som hyresgästerna även betalar för uppvärmningen avgränsas också från uppföljningen. 115,6kWh/m2 ger en minskning i energiförbrukning på 7,2 % mot föregående år. Data för energiförbrukningen är inte normalårskorrigerad och kan därför skifta från år till år beroende på utetemperatur under året.			

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
	 Energianvändning (kWh/m ²) i Tingsrydsbostäder AB:s fastigheter		166 kWh/m ²	171 kWh/m ²
	kommentar För Tingsrydsbostäder AB rapporteras den totala energianvändningen förutom på bostäder. I de fall som hyresgästerna har sina egna el-abonnemang avgränsas uppföljningen till endast energiförbrukning för uppvärmning. Typer av fastigheter som Tingsrydsbostäder AB äger är majoriteten bostäder men även kontorslokaler, restaurang och bibliotek. Energiförbrukningen har ökat med 3 % mot föregående år. Data för energiförbrukningen är inte normalårskorrigerad och kan därför skifta från år till år beroende på utetemperatur under året samt att energiförbrukningen kan skifta beroende på uthyrningsgrad av bostäder.			
	 Energianvändning (kWh/m ²) i Stiftelsen Tingsrydsbostäders fastigheter		103 kWh/m ²	101 kWh/m ²
	kommentar För Stiftelsen Tingsrydsbostäders fastigheter är majoriteten bostäder och hyresgästernas hushållsel beräknas inte i sammanställningen. Därför är sammanställningen av energiförbrukningen för Stiftelsen Tingsrydsbostäders fastigheter mycket lägre än för övriga fastigheter. Energiförbrukningen har minskat med 2% mot föregående år. Data för energiförbrukningen är inte normalårskorrigerad och kan därför skifta från år till år beroende på utetemperatur under året samt att energiförbrukningen kan skifta beroende på uthyrningsgrad av bostäder. Siffrorna för referenspunkten från år 2006 är inte tillförlitliga och en jämförelse kan därför inte göras. Målet kan behöva revideras.			
7. Vid samtliga nybyggnationer, större ombyggnationer och renoveringar av kommunägda lokaler och bostäder ska livscykelkostnadsanalyser göras för att minska miljöpåverkan	 Livscykelkostnadsanalyser på samtliga nybyggnationer, större ombyggnationer och renoveringar av kommunägda lokaler och bostäder		 Nej	 Nej
	kommentar Diskussion inom kommunkoncernen har påbörjats under år 2023.			

2.4 Minskade utsläpp från transporter

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
8. Kommunorganisationens fordonsflotta ska vara fossiloberoende 2027	 Andel (%) av hela fordonsflottan är fossiloberoende 2027	38%	38%	38%
	kommentar I fordonsflottan ingår personbil och lätt lastbil. Fossiloberoendet i fordonsflottan har inte ökat från 2022 till 2023.			
9. Andelen fossiloberoende fordon i geografiska Tingsryd ska öka till minst 30% till år 2027	 Andel (%) fossiloberoende fordon i geografiska Tingsryd	70%	19%	21%
10. Energi- och koldioxidutsläpp för tjänsteresor inom kommunorganisationen ska minska med minst 10% till år 2027	 Andel energi (kWh/årsarbetare) för tjänsteresor inom kommunorganisationen		1 363 kWh/årsarbetare	1 299 kWh/årsarbetare
	kommentar Energiförbrukningen har minskat med 4,7% sedan år 2022.			
	 Andel koldioxidutsläpp (ton/årsarbetare) för tjänsteresor inom kommunorganisationen		0,226ton/årsarbetare	0,251ton/årsarbetare

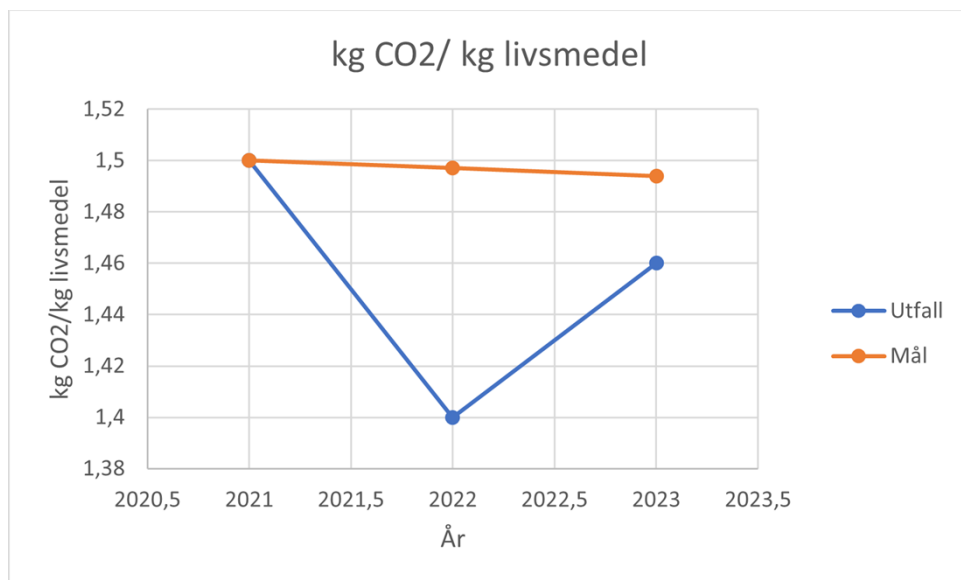
Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
	kommentar Koldioxidutsläppen har ökat med 11% sedan år 2022. För uppföljningen av 2023 års tjänsteresor har sammanställningen begränsats till resor som gjorts med kommunkoncernens bilar samt resor som gjorts med privata bilar. Resor som gjort med kollektivtrafiken har inte räknats med i sammanställningen för år 2023. För referenssiffran har däremot endast resor med kommunkoncernens bilar beräknats. Detta gör att data inte är jämförbar och vi kan därför inte se ifall energiförbrukning och utsläpp har minskat sedan referenspunkt. Målet kan behöva revideras.			
11. Andelen förnyelsebara drivmedel i kollektivtrafiken ska vara 100%	 Andel (%) förnyelsebara drivmedel i kollektivtrafiken	100%	100%	100%

2.5 Hållbara livsmedel

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
12. Klimatpåverkan från inköpta livsmedel inom kommunorganisationen ska årligen minska med 0,2%	 Andelen (%) CO2-ekv/kg inköpta livsmedel	-2 143 %	1,4kg CO2-ekv/kg inköpta livsmedel	1,46kg CO2-ekv/kg inköpta livsmedel
	kommentar Från år 2022 till år 2023 har CO2-ekv/kg inköpta livsmedel ökat med 4,3 %, för att istället minska med 0,2%, vilket ger en negativ måluppfyllelse. Däremot har CO2-ekv/kg inköpta livsmedel minskat totalt sett sedan referenspunkten som är 1,5 CO2-ekv/kg inköpta livsmedel från år 2021. Diagrammet nedan visar utfallet i förhållande till målet.			
13. Matsvinnet i den kommunala organisationen ska minska med minst 55% till år 2027 jämfört med år 2020	 Andel (gram) matsvinn i den kommunala organisationen	56 %	75g/matgäst	52g/matgäst
	kommentar Endast matsvinn uppmätt vid luncher. Svinverkyget är inte helt tillförlitligt ännu, då verktyget implementerades i början av år 2023 men vi är på rätt väg. I det uppmätta svinnnet ingår tallriks- och serveringssvinn. Svinnnet har under år 2022 och år 2023 bara uppmätts vid luncher.			
14. Andelen ekologiska livsmedel i kommunens egen verksamhet ska vara minst 50% till 2027	 Andel (%) ekologiska livsmedel i kommunens egen verksamhet	58%	35%	29%
	kommentar Andelen ekologiska livsmedel har minskat sedan föregående år, vilket troligen beror på ökade kostnader för ekologiska produkter.			
15. Andelen närproducerade livsmedel i kommunens egen verksamhet ska öka till år 2027	 Andel (%) närproducerade livsmedel i kommunens egen verksamhet	 Ja	66 %	67,69 %
	kommentar Andelen närproducerade livsmedel i kommunens verksamheter har ökat med 1,69% från år 2022 till år 2023. Med närproducerat menas producerat i Sverige.			

Mål 12.

Diagram 2.5.1: Diagrammet visar kg koldioxidutsläpp per kg livsmedel. Målet visas med orange kurva, utfallet visas med blå kurva.

2.6 Hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
16. Andelen kommunalt avfall som materialåtervinns eller förbereds för återanvändning ska öka till 55% senast år 2025	Andel (%) kommunalt avfall som materialåtervinns eller förbereds för återanvändning	87,27%	48%	
	kommentar Med kommunalt avfall menas hushållens avfall i geografiska Tingsryd. SSAM rapporterar in våra mängder varje år till avfall web som tillhandahålls av Avfall Sverige. Avfall web öppnar för inmatning av 2022 års mängder 2023-02-01. Avfallweb stänger för inmatning den 15:e april och i slutet av juni presenteras siffror på kommunalt avfall som materialåtervinns eller förbereds för återanvändning.			
17. Kommunen ska senast år 2023 ha ett systematiskt arbete för uppföljning av efterlevnad av miljömässiga och sociala krav som ställts vid upphandling, till exempel genom revision eller stickprov minst en gång under respektive avtalsperiod	Kommunen har ett systematiskt arbete för uppföljning av efterlevnad av miljömässiga och sociala krav som ställts vid upphandling, senast år 2023		Nej	Nej

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
	kommentar Målet uppfylls inte till 100% i dagsläget, dock genomför upphandlingsenheten vissa delar i målet. - Upphandlingsenheten arbetar i dagsläget rutinmässigt vid varje upphandling med att uppföljning ska anges som ett eget stycke i upphandlingsdokumenten kopplat till krav/hållbarhetskrav. - Upprättandet av krav sker i upphandlingens förberedelsefas och verksamheten tar då ställning till vilka hållbarhetskrav som ska följas upp och på vilket sätt. Olika metoder för uppföljning anpassas till upphandlingsföremålet och dess nivå på krav. Krav som ställs ska vara proportionerliga och rimliga. Verksamheterna anpassar också rimlighetsnivån till interna tillgängliga resurser för uppföljning. - Efter avtalstecknandet överlämnas huvudsaklig avtalsförvaltning och ansvar för uppföljning, samt efterlevande av avtalsvillkoren över till verksamheterna. - Upphandlingsenheten jobbar i dagsläget <u>inte</u> med att internt stämma av gentemot verksamheterna huruvida/i vilken omfattning uppföljning görs gentemot extern part. Svårigheter: - Ofta upplever verksamheterna det svårt/utmanande, att i upphandlingsprocessens förberedelsefas ange rimliga hållbarhetskrav, vilket innebär en risk för att hållbarhetskrav i stället uteblir. - I några upphandlingar, där hållbarhetskrav har ställts, har det hittills framgått hur ofta uppföljning ska göras, men det finns fortfarande svårigheter för verksamheterna att utse vem/vilka som väntar följa upp de ställda kraven som ska följas upp och på vilket sätt.			
18. Kommunen ska arbeta för att starta minst ett projekt eller en verksamhet som främjar cirkulär ekonomi eller industriell symbios senast år 2023	 Antal (st) startade projekt som främjar cirkulär ekonomi eller industriell symbios	200 %	0 st	2 st
	kommentar Under år 2023 startades möbelhörnan. Möbelhörnan är ett forum för kommunorganisationen där möbler kan återanvändas. I möbelhörnan kan möbler som inte längre används läggas ut för att en annan verksamhet ska kunna se och boka möblerna för att det ska återanvändas istället för att skänkas. Under år 2023 startades också ett projekt inom industriell symbios. Studenter på Linneuniversitetet har under vintern 2023-2024 haft möjlighet att söka examensarbete/projektarbete för våren 2024. I projektet ska studenterna göra en kartläggning av potentialen för industriell symbios hos företagen i Tingsryd.			

2.7 Utbildning

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
19. Det ska finnas minst 10% miljöcertifierade skolor(Grön flagg) i kommunen till år 2027	 Andel (%) miljöcertifierade skolor	0%	0%	0%
	kommentar Målet har inte arbetats med under år 2023 på grund av avsättning i budget för målet.			

2.8 Övergripande klimatmål

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
20. Tingsryds kommun ska ta fram en klimatanpassningsplan senast år 2023	 Tingsryds kommun har tagit fram en klimatanpassningsplan senast år 2023		 Nej	 Nej
	kommentar Under slutet av år 2023 startades ett arbete med att ta fram en projektplan för framtagandet av en klimatanpassningsplan för Tingsryds kommun.			
21. Tingsryds kommun ska ta fram en koldioxidbudget senast år 2024	 Tingsryds kommun har tagit fram en koldioxidbudget senast år 2024		 Nej	 Nej

2.9 Exempel på aktiviteter för minskad klimatpåverkan under 2023

Mål 17.

1. Upphandlingsenheten har, tillsammans med miljöstrateg, för året (2024) pekat ut det kommande årets upphandlingar som, enligt upphandlingsmyndigheten, har en tydlig koppling till ökade hållbarhetsrisker (både miljömässiga och sociala) och/eller upphandlingar som motsvarar prioriterade fokusområden enligt miljöprogrammet.
Avtalsgruppen/utsedd miljökontakt för respektive upphandling kommer i närtid ta del av vilka mål som uttrycks prioriterade i miljöprogrammet, både lokalt och globalt.
Syftet är att synliggöra för verksamheten vilka hållbarhetsrisker som finns kopplat till den specifika upphandlingen och vilka kriterier som kan vara rimliga att ställa.
2. Upphandlingsenheten har börjat att bygga upp ett webbaserat verktyg (Plandisc) som redogör för upphandlingsprocessen (dess olika faser och aktiviteter, i vilka hållbarhetskrav ingår).

Innan årets slut (2024) är ambitionen att verktyget ska finnas tillgängligt för koncernen på intranätet. Planen är att därigenom kunna informera verksamheterna om bland annat olika uppföljningsmetoder.
Syftet är att verksamheterna på tidigt stadie ska ges förutsättningar att ta ställning till lämpliga uppföljningsmetoder.

3 Hållbara livsmiljöer

Den livsmiljö vi lever i är grundläggande för hur vi mår och verkar. Tingsryds kommun verkar för att bibehålla en god grön miljö och arbetar för att öka närhet till grönska inom såväl tätorter som kommunen i helhet. Detta uppmuntrar i sin tur till mer aktivt liv för kommunens invånare vilket främjar människors välbefinnande och hälsa.

Det är även viktigt att se till den biologiska mångfalden då den är nära sammanlänkad med klimatförändringar. En rik mångfald i Tingsryds kommun bidrar till att kommunen blir mer motståndskraftig mot klimatförändringar som bland annat förändrad nederbörd och varmare klimat.

Inom fokusområdet har Tingsryds kommuns angett tre prioriterade områden – *Minskad användning av miljö- och hälsofarliga ämnen, Minskad spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen samt God bebyggd miljö.*

3.1 Minskad användning av miljö- och hälsofarliga ämnen

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
22. Kommunens utsläpp (årsmedelvärde) till luft av partiklar, kvävedioxid och bensen ska minska årligen och ligga väl under riktvärdet för miljömålet frisk luft	 Årsmedelvärde (µg/m3) för utsläpp av kvävedioxid			
	kommentar Senaste data för kväveoxid som finns tillgängligt och kan presenteras är data från år 2021.			
	 Årsmedelvärde (µg/m3) för utsläpp av bensen			
	kommentar Senaste data för bensen som finns tillgängligt och kan presenteras är data från år 2018.			
	 Årsmedelvärde (µg/m3) för utsläpp av partikel PM2,5			
	kommentar Senaste data för PM2,5 som finns tillgängligt och kan presenteras är data från år 2021.			
23. Mängden tungmetaller (bly, kvicksilver och kadmium) i avloppsslammet i kommunala reningsverk ska minska, samt ligga 50% under gällande rekommendationer och gränsvärden	 Årsmedelvärde (µg/m3) för utsläpp av partikel PM10			
	kommentar Senaste data för PM10 som finns tillgängligt och kan presenteras är data från år 2021. Tabell 3.1.1. visar mängden(mg/kg TS) kväveoxid, bensen, PM2,5 och PM 10 för respektive år.			
	 Andel (%) mängd bly under gällande rekommendationer och gränsvärden	 Ja	11,05mg/kg TS	6,98mg/kg TS
	kommentar Under år 2023 har mängden bly i avloppsslammet minskat både mot föregående år och mot referenspunkt från år 2020. Mängden bly ligger väl under gränsvärdet och målet om att ligga 50 % under naturvårdsverkets gällande rekommendationer och gränsvärdet. Diagram 3.1.1 nedan visar utfallet i förhållande till målet och gränsvärdet.			
	 Andel (%) mängd kvicksilver under gällande rekommendationer och gränsvärden	 Ja	0,23mg/kg TS	0,25mg/kg TS
	kommentar Under år 2023 har mängden kvicksilver i avloppsslammet ökat med 0,02 mg mot föregående år men minskat med 0,08 mot referenspunkt från år 2020. Mängden kvicksilver ligger väl under gränsvärdet och målet om att ligga 50 % under naturvårdsverkets gällande rekommendationer och gränsvärdet. Diagram 3.1.2 nedan visar utfallet i förhållande till målet och gränsvärdet.			

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
	 Andel (%) mängd kadmium under gällande rekommendationer och gränsvärden	 Ja	0,49mg/kg TS	0,43mg/kg TS
	kommentar Under år 2023 har mängden kadmium i avloppsslammet minskat både mot föregående år och mot referenspunkt från år 2020. Mängden kadmium ligger väl under gränsvärdet och målet om att ligga 50 % under naturvårdsverkets gällande rekommendationer och gränsvärdet. Diagram 3.1.3 nedan visar utfallet i förhållande till målet och gränsvärdet.			

Mål 22.

Tabell 3.1.1: Tabellen visar mängden (mg/kg TS) kvävedioxid, bensen, PM_{2,5} och PM₁₀ för respektive år.

	2018	2020	2021	2022	2023
Kvävedioxid	6,5		5,2		
Bensen	0,86				
PM 2,5	9,5	42,9	42,2		
PM 10	13	103,1	106,4		

Mål 23.

Diagram 3.1.1: Diagrammet visar mängden bly, (blå kurva), målet (orange kurva) och gränsvärdet (grå kurva).

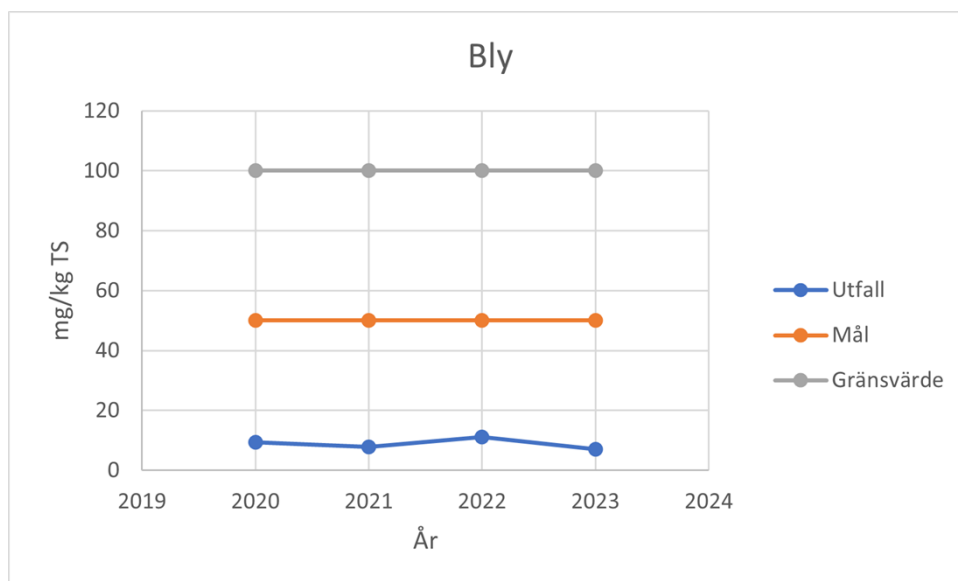

Diagram 3.1.2: Diagrammet visar mängden kvicksilver, (blå kurva), målet (orange kurva) och gränsvärdet (grå kurva).

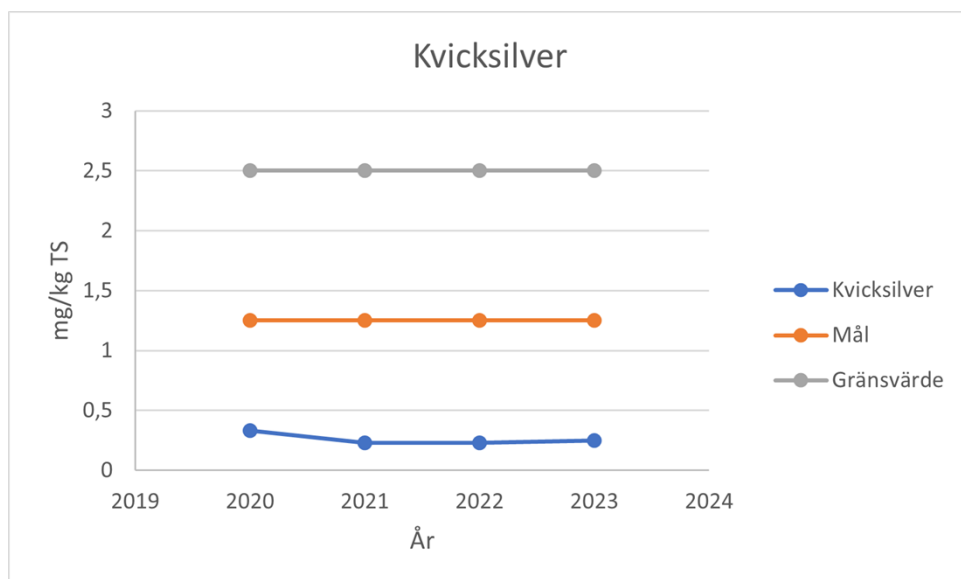
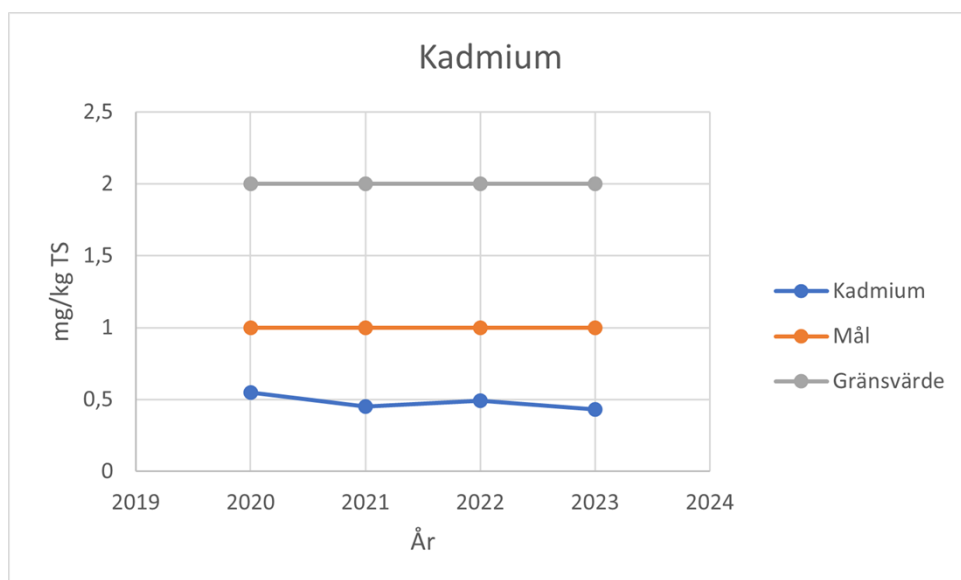

Diagram 3.1.3: Diagrammet visar mängden kadmium, (blå kurva), målet (orange kurva) och gränsvärdet (grå kurva).

3.2 Minska spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
24. Samtliga förskolor i kommunen ska anses som giftfria år 2027	Andel (%) giftfria förskolor	0%	0%	0%
kommentar Giftfria förskolor innebär att gamla lekmaterial med mera måste bytas ut. Det är kostsamt att byta ut allt material, därför sker utrensningen löpande, i takt med nyinvesteringar av lekmaterial med mera.				

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
25. I de fall det finns engångsartiklar som är fossilfria och nedbrytningsbara ska de företrädesvis användas förutsatt att de lever upp till samma kvalitetskrav och inte medför en icke obetydande kostnadsökning	 Andel (%) fossilfria engångsartiklar	100 %		100 %
	kommentar Målet uppnåddes redan under år 2022, då Tingsryds kommun accepterade Växjö kommuns miljökrav och ingick avtal med två leverantörer. Kommunens verksamheter är begränsade till att beställa engångsartiklar från de två avtalen, vilket gör att endast fossilfria engångsartiklar har köpts in under år 2023.			

3.3 God bebyggd miljö

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
26. Kommunen ska verka för att andelen resor med kollektivtrafiken ska öka	 Antal resor med kollektivtrafiken per invånare	 Nej	14,7resor/invånare	12,53resor/invånare
	kommentar I 2023 års siffror presenteras antalet påstigningar i Tingsryds kommun per invånare. Under år 2023 har länstrafiken marknadsförts genom Tingsryds kommuns kommunikationskanaler.			
27. Tingsryds kommun ska ta fram en grönstrukturplan senast år 2025	 Tagit fram en grönstrukturplan			 Nej

4 Friskt vatten

Friskt vatten är en förutsättning för allt levande på jorden och därmed ett av vårt viktigaste livsmedel. Samtliga vattenförekomster i Tingsryds kommun har ett högt samhällsekonomiskt värde och ska skyddas mot bland annat överuttag och närsalter. För att bibehålla en god och trygg dricksvattenförsörjning för kommunens invånare samt levande sjöar och vattendrag ställer det krav på många olika områden som bland annat jordbruk och avlopp. En målsättning för Tingsryds kommun är att vattnet ska ha en god ekologisk och kemisk status. Inom fokusområdet har Tingsryds kommun angett två prioriterade områden – *God status i sjöar och vattendrag* samt *Hållbar och trygg vattenförsörjning*.

4.1 God status i sjöar och vattendrag

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
28. Samtliga sjöar och vattendrag ska ha god ekologisk status när det gäller vattenkvalitet år 2027	 Andel (%) god ekologisk status på sjöar och vattendrag	21%	21%	21%
29. Samtliga sjöar och vattendrag ska ha god kemisk status när det gäller vattenkvalitet år 2027	 Andel (%) god kemisk status på sjöar och vattendrag	11%	11%	11%
	kommentar I dagsläget finns inget aktivt arbete som syftar till att uppnå en god ekologisk eller kemisk status för sjöar och vattendrag.			

4.2 Hållbar och trygg vattenförsörjning

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
30. Vattenskyddsområden med uppdaterade skyddsbestämmelser ska finnas för alla allmänna vattentäkter senast 2027	 Andel (%) vattenskyddsområden med uppdaterade skyddsbestämmelser	29 %	28,5 %	28,5 %
	kommentar Vattenskyddsområde med uppdaterade skyddsbestämmelser finns för Flisehult. Vattenskyddsområden finns även för Stora Hensjön, Norraryd VV, Linneryd VV och Korrö VV, dock ej uppdaterade skyddsbestämmelser.			
31. Tingsryds kommun ska genomföra informationsinsatser till allmänheten och företag om hur och när vatten ska och kan sparas	 Genomfört informationsinsatser för att spara vatten		 Ja	 Ja
	kommentar Under år 2023 har VA-avdelningen kontinuerligt informerat, via kommunens kommunikatörer, om olika vattenbesparingstips. Informationsmaterial som används är framtaget av Svenskt vatten och är framtaget i samarbete med Sveriges kommuner. Vi informerar även om vattenkostnaden. Arbetet planeras att fortgå under år 2024.			

4.3 Exempel på aktiviteter för friskt vatten under 2023

En aktivitet som gjorts under år 2023, som bidrar till en positiv inverkan på den ekologiska statusen av vattendragen, är faunapassagen i Eskilaån förbi Eskila kvarn. Upptröskling för att förbättra passerbarheten i Eskilaån har gjorts i den västligaste åfåran. Där har ett fall på ca. 0,7 meter jämnats ut nedströms med natursten och finare sand som tätning för att undvika infiltrering av konstruktionen. Runt 40 meter nedströms har ett mindre fall, ett partiellt vandringshinder, på ca. 0,3 meter vid lågflöden jämnats ut. Ytterligare en sträcka nedströms lades halmbalar ut för att undvika eventuell grumling. Att skapa passager för fiskar gynnar mångfalden som i sin tur påverka den ekologiska statusen positivt.

Bild 4.3.1: Bilden visar Eskila kvarn och Eskilaån

5 Biologisk mångfald

Bevarande av värdefull och natur med stor biologisk mångfald är viktigt för en hållbar utveckling. Tingsryds kommun arbetar för att upprätthålla en varierad och levande natur och att ett långsiktigt skydd finns för miljöer med höga naturvärden. Att bevara en hög biologisk mångfald gynnar i sin tur ekosystemtjänster som är de produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor. Att värna om naturen och det den ger oss är betydande för kommunen. Genom uppsatta mål ska arbetet med att bland annat minska förekomsten av invasiva arter, skapa miljöer för biologisk mångfald samt kunskapsuppbyggnad bli en central del i hela kommunorganisationen.

Inom detta fokusområde har Tingsryds kommuns angett två prioriterade områden – *Bevara värdefull natur* samt *Utveckla miljöer med hög biologisk mångfald*.

5.1 Bevara värdefull natur

Mål	Mått (miljöprogram)	Måloppfyllelse	2022	2023
32. Andelen skyddad natur i geografiska Tingsryd ska öka genom att identifiera och skydda värdefulla områden	 Andel (%) skyddad natur i geografiska Tingsryd	 Ja	3,1%	3,2%
	kommentar Indikationsvärdet på skyddad natur var 2,9 % år 2020. Andelen skyddad natur har ökat med 10,4%.			
33. All kommunägd skogsmark ska vara miljöcertifierad (FSC)	 Andel (%) av all kommunägd skogsmark är miljöcertifierad	100%	100%	100%
	kommentar En skogsbruksplan måste vara aktuell och får inte vara äldre än tio år för att miljöcertifieringen fortsatt ska hållas. För Tingsryds kommun innebär det att en ny plan är beställd av kommunen och bör finnas på plats under år 2024. Miljöcertifieringen av kommunägd skogsmark och därmed uppfyllandet av mål 33 i miljöprogrammet kommer därför fortsatt vara säkrat. Utöver FSC-standarderna som målet gäller har kommunens skog också PEFC-standard, den är alltså dubbelcertifierad.			
34. Andelen ekologisk odling inom geografiska Tingsryd ska vara minst 15% år 2027	 Andel (%) ekologisk odling inom geografiska Tingsryd	78%	11,7%	
	kommentar Statistik för år 2023 uppdateras i maj år 2024 på jordbruksverkets hemsida, därför finns inga uppdaterade siffror.			
35. Tingsryds kommun ska aktivt arbeta för att minska förekomsten av invasiva arter samt informera och utbilda allmänheten	 Informera och utbilda allmänheten för att minska förekomsten av invasiva arter		 Nej	 Ja
	 Aktivt arbete för att minska förekomsten av invasiva arter.		 Ja	 Ja
	kommentar Jätteloka inventeras och bekämpas årligen på kommunens mark. Sjögull som är en vattenlevande invasiv art återfinns bland annat i Mörrumsån. Bekämpningen av Sjögull görs i enlighet med en planering från länsstyrelsen och insatser har gjorts längs uppströms av Mörrumsån vid bland annat Hönshyltefjorden, Blidingsholm, Trässhultsjön och Norrabyrd, för att fortsatt försöka förhindra spridningen av Sjögull uppströms mot Åsnen och bekämpa redan existerande kolonier. Neråt fortsätter man bekämpningen vid Granö och Fridafors då man bland annat funnit kolonier av Sjögull vid intagningskanalen vid Granö kraftstation. Se bild 5.1.1 och bild 5.1.2 nedan. Informationsinsatser om invasiva arter kommer kommande år genomföras enligt "Handlingsplan för Biologisk mångfald i Tingsryds kommun 2023 - 2027".			

Bild 5.1.1: Bekämpning av Sjögull i Brändeborgsfjorden.

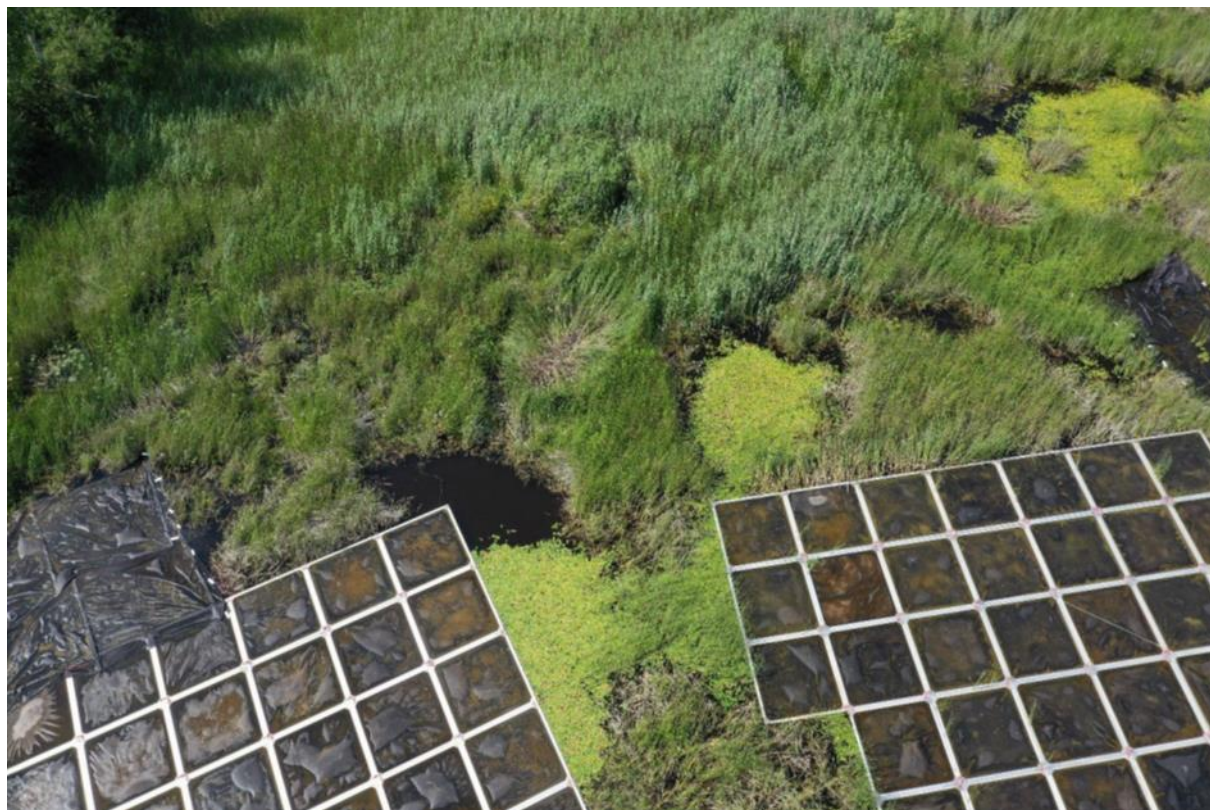

Bild 5.1.2: Bekämpning av Sjögull i Brändeborgsfjorden.

5.2 Utveckla miljöer med hög biologisk mångfald

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
36. Lämna ytor i kommunen oklippta till förmån för pollinerare	 Antal lämnade ytor i kommunen oklippta till förmån för pollinerare	 Ja		 Ja
	kommentar Finns ytor i varje tätort som lämnas oklippta till förmån för biologiska mångfalden.			
37. Senast år 2023 ska det finnas minst ett biparadis i kommunen	 Finns minst ett biparadis i kommunen		 Nej	 Nej
	kommentar Det finns inget biparadis i kommunen. Gatu- och parkavdelningen kommer undersöka möjliga lösningar för ett biparadis inför 2024.			
38. Tingsryds kommun ska årligen ha minst ett löpande projekt inom lokala naturvårdssatsningar (LONA) eller lokala vattenvårdsprojekt (LOVA)	 Antal årliga LONA- eller LOVAprojekt	300 %		3 st
	kommentar Under 2023 har Tingsryds kommun haft tre pågående LONA/LOVA-projekt igång. LOVA-projekten "Handlingsplan för biologisk mångfald i Tingsryds kommun 2023-2027" och "Skogspolicy i teori och praktik" samt LONA-projektet "Förberedande arbeten inför återskapande av mångfaldsvåtmarker - en del i förbättrad vattenkvalitet i Fiskestadssjön och i Bräkneån".			
39. Lämpliga obebyggda kommunägda tomter ska sås med blommor som gynnar pollinering. Projektet ska starta senast under år 2023	 Antal tätorter som har obebyggda tomter som såtts med blommor.	25%	0 st	2 st
	kommentar Som en åtgärd i LONA-projektet "Handlingsplan för Biologisk mångfald i Tingsryds kommun 2023 - 2027", har två obebyggda kommunägda tomter såtts med ängsblommor, en i Tingsryds centrum på det som kallas Hennings kulle och en i Linneryd utmed Kyrkvägen vid busshållplats Granvägen. Arbetet med att så kommunägda ytor med ängsblommor ska fortsätta de kommande åren. Varje år ska det arbetas för att så minst en yta med ängsblommor och arbetet ska göras utifrån att det ska finnas minst en yta i varje tätort i kommunen.			
40. Vid nedhuggning av träd i kommunägd tätortsnära skog ska det, om möjligt, lämnas kvar död ved på platsen	 Vid nedhuggning av träd i kommunägd tätortsnära skog ska det, om möjligt, lämnas kvar död ved på platsen		 Ja	 Ja
	kommentar I nuläget finns en fungerande metod för kvarlämnande av död ved vid avverkning och denna ska fortsätta. Miljöcertifieringen av skogen reglerar hur mycket död ved som ska lämnas. Exempelvis ska all död ved som är äldre än ett år lämnas kvar. Högstubbar ska skapas vid slutavverkning och andragallring. Träd som tidigare är lämnade som naturhänsyn ska också alltid få vara kvar i skogen om det inte finns risk för fara för människor eller egendom.			
41. Varje år ska det sättas upp minst 10 holkar (exempelvis fågelholkar, fladdermusholkar, mulmholkar) eller insektshotell på följande orter i kommunen: Fridafors, Konga, Linneryd, Ryd, Rävemåla, Tingsryd, Urshult och Väckelsång	 Antal uppsatta holkar och insektshotell i Fridafors	0 %	0 st	0 st
	 Antal uppsatta holkar och insektshotell i Konga	0 %	0 st	0 st
	 Antal uppsatta holkar och insektshotell i Linneryd	0 %	1 st	0 st
	 Antal uppsatta holkar och insektshotell i Ryd	0 %	1 st	0 st
	 Antal uppsatta holkar och insektshotell i Rävemåla	0 %	0 st	0 st

Mål	Mått (miljöprogram)	Måluppfyllelse	2022	2023
	 Antal uppsatta holkar och insektshotell i Tingsryd	0 %	0 st	0 st
	 Antal uppsatta holkar och insektshotell i Urshult	0 %	0 st	0 st
	 Antal uppsatta holkar och insektshotell i Väckelsång	0 %	0 st	0 st
	 Totalt antal uppsatta holkar/insektshotell i år	0 %	2 st	0 st
	 Totalt antal uppsatta holkar/insektshotell	0 %	2 st	2 st
	kommentar Bildningsförvaltningen kommer under år 2024 påbörja projektet med byggandet av holkar och insektshotell. Holkar och insektshotell kommer byggas i samband med utbildning om biologisk mångfald och skapar ett mervärde för barnen, samtidigt som målet uppnås.			

5.3 Exempel på aktiviteter förbiologisk mångfald under 2023

Mål 38. LONA-projektet "Handlingsplan för biologisk mångfald i Tingsryds kommun 2023-2027" startades och avslutades under 2023.

I LONA-projektet togs en handlingsplan fram för målen i miljöprogrammet under fokusområdet biologisk mångfald. Inom ramen för projektet skapades även Henningskulle som är en grönyta vid torget i Tingsryd som planterats med ängsblommor samt att ett bi-hotell satts upp på platsen för att gynna den biologiska mångfalden.

Mål 38. LONA-projektet "Skogspolicy i teori och praktik" startades under år 2023 och ska enligt plan vara klart innan år 2025.

Steg 1 är att skapa en skogspolicy för Tingsryds kommun. Det borde det vara mer fokus på social- och ekologisk hållbarhet i den tätortsnära skogen, medan det borde vara mer fokus på ekologisk och ekonomisk hållbarhet längre från tätbebyggda områden. Med målbilder och ställningstaganden i en skogspolicy går det på ett enklare och mer effektivt sätt säkerställa ett hållbart skogsbruk och ge möjlighet till att utveckla de ekologiska, sociala och ekonomiska värdena.

Steg två i detta projekt är att realisera viss del av skogspolicyn genom att anpassa omgivande skog kring två populära gångstråk som finns i den tätortsnära skogen i Tingsryd.

Syftet med projektet är att skapa förutsättningar för att kunna bruka skogen på ett sätt som gynnar ekologisk social- och ekonomisk hållbarhet på ett långsiktigt sätt i Tingsryds kommun. Syftet är även att påbörja realiseringen av en ny skogspolicy. Projektets långsiktiga effekter är att det säkerställs ett hållbart brukande av kommunens skogar i praktiken.

6 Sammanfattning

Miljöbokslut 2023 visar att majoriteten av målen inom de fyra fokusområdena - *Minskad klimatpåverkan*, *Hållbara livsmiljöer*, *Friskt vatten* och *Biologisk mångfald* - inte uppfylldes. För att nå målen krävs en gemensam ansträngning från alla kommunens verksamheter, tillsammans med tillräckliga budgetresurser för att stödja insatserna. För att möta målen under fokusområdet *Minskad klimatpåverkan* behöver åtgärder bland annat vidtas för att energieffektivisera fastigheter, minska koldioxidutsläpp, installera solceller, minska energianvändning och utsläpp från tjänsteresor samt övergå till en fossiloberoende fordonsflotta. Samtliga åtgärder är kostnadsdrivande och prioriteringar krävs.

För att nå målen under fokusområdet *Hållbara livsmiljöer* krävs bland annat ett strategiskt arbete för att minska partiklar i luften samt för att öka resandet med kollektivtrafiken i kommunen. Det krävs även resurser för att möjliggöra framtagandet av en grönstrukturplan. Positivt är att Tingsryds kommun uppnår målet om att använda fossilfria och nedbrytbara engångsartiklar genom att avtal med ställda krav har gjorts.

Gällande fokusområdet *Friskt vatten* krävs ett gediget arbete för att uppnå god ekologisk och kemisk status för samtliga sjöar och vattendrag. En positiv notering är framstegen inom fokusområdet "Biologisk mångfald", där en handlingsplan togs fram som ska leda arbetet under kommande år för målen under biologisk mångfald. Flera konkreta åtgärder genomfördes dessutom inom ramen för målen under biologisk mångfald, kommunen hade bland annat tre LONA/LOVA (lokala naturvårdssatsningar/lokala vattenvårdsprojekt) projekt igång. Ytterligare exempel på åtgärder som genomfördes under år 2023 var att två ytor såddes med ängsblommor och flera ytor hölls oklippta till förmån för pollinerare.

Sammanfattningsvis visar miljöbokslutet att många fina insatser har gjorts för att uppnå målen i miljöprogrammet men att Tingsryds kommun har en lång väg att gå för att klara samtliga mål. Det krävs i huvudsak resurser i form av engagemang och prioriterad budget från samtliga förvaltningar och kommunala bolag.